

Máte problém? Čo radia právnicki

Podiel z dedičstva

? Moja matka zomrela v septembri. Na pozostalosti nebol prečítaný závet ani darovacia zmluva. Otec zomrel v roku 1993, dedičstvo po ňom sme dali napísať na matku s tým, že po jej smrti budeme dediť rovnakým podielom. Sestry matku opatrovali, nakoľko bola nevládna. Ja som sa o matku staral, pokiaľ som zo zdravotných dôvodov nepotreboval sám pomoc. Mladšia sestra poberala sociálne dávky na matku, nakoľko mala menší dôchodok ako staršia, a pritom ešte chodila do práce. Chcem vedieť, či podľa zákona mám nárok na podiel z rodinného domu, ktorý matka darovala sestrám.

BLAŽEJ BLAŽEK, MORAVSKÝ SV. JÁN

Uvedený prípad je pomerne typický. Dokonca by sa dalo povedať, že väčšina zosnulých v neskorom seniorskom veku nezanecháva po sebe žiaden majetok. Zvyčajne je majetok, ktorý za života nadobudli, darovacími zmluvami prevedený na niektoré z detí, ale nie zriedka i na úplne cudzie osoby. V takomto prípade pozostalí - dedičia - nemajú nárok na podiel z majetku, ktorý bol pred smrťou darovaný alebo inak scudzený tretím osobám. Tento majetok jednoducho do dedičstva nepatrí, pretože v okamihu smrti už nepatrí zosnulému. Darovaním prešlo vlastnícke právo na ďalšiu osobu, a preto tento majetok nie je vo vlastníctve poručiteľa v okamihu smrti.

Táto skutočnosť však nevyučuje, že by daný majetok - dom - nemohol byť zahrnutý do dedičstva takpovediac spätne. Je to však možné len v prípade, že by darovacia (alebo iná) zmluva nebola vyjadrením slobodnej vôle zosnulej, prípadne bola uzavretá pod vplyvom duševnej poruchy. V takom prípade by bola takáto zmluva neplatná, a to aj v prípade, že daná osoba nebola zbavená svojprávosti (spôsobilosti na právne úkony). Nie je nezvyčajné, že neskoršie štádiá staroby sú spojené s nástupom duševných chorôb, ako je starčeká demencia či Alzheimerova choroba. Ak zosnulá urobila právny úkon darovania domu

FOTO PRAVDA ROBERT HÜTTNER © AUTORITÁRNE PRAVA VYHRADENÉ

pod vplyvom týchto alebo iných duševných chorôb, je takýto úkon absolútne neplatný. Ak dedič, ktorý bol darovaním poškodený, preukáže naliehavý právny záujem, môže sa na súde domáhať, aby súd určil, že darovacia zmluva je neplatná a že dom patrí do dedičstva po zosnulej. V prípade, že súd rozhodne kladne a vyhlási zmluvu za neplatnú, dom sa stane súčasťou dedičstva po zosnulej. V takom prípade dedí každý z dedičov podľa svojich dedičských podielov. Za určitých okolností, ak by boli pôvodne obdarované uznané vinnými z toho, že sa pri uzavretí neplatnej zmluvy dopustili trestného činu (napr. podvodu alebo niektorého násilného trestného činu), potom by mohli byť z dedičstva i úplne vylúčené, nakoľko nededí ten, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom.

Tento typ súdnych sporov nie je ničím výnimočný a predstavuje značnú časť agendy súdov. Ide však o konania mimoriadne náročné na dokazovanie, pretože predmetom konania je preukázanie skutočnosti o duševnej chorobe zosnulej osoby a táto sa už nemôže podrobiť znaleckému dokazovaniu. Nezriedka sa stáva, že rodinní príslušníci o prevode nehnuteľnosti z majetku zosnulého vedia ešte počas jeho života. Nepodajú však žalobu na určenie neplatnosti takéhoto prevodu pre „po-

koj v rodine“. Neuvedomujú si však, že po jeho smrti budú mať značne sťaženú dôkaznú situáciu. Jednoznačne preto odporúčame tieto situácie riešiť ešte za života rodinných príslušníkov, o ktorých vieme, že mohli svoj majetok previesť pod vplyvom duševnej choroby, i keď neboli svojprávosti pozbavení.

Bez peňazí aj bez okien

? Tretieho novembra 2010 som sa telefonicky informovala vo firme Euro Jordán ohľadom plastových okien. Hneď na druhý deň mi ich prišli vymerať. 5. novembra mi telefonovali, že majú pre mňa vystaviť faktúru a mám prineŕ 890 eur ako zálohu. 8. novembra som šla do Prievidze a odovzdala som im 890 eur. Okná som mala mať hotové 20. 12. 2010 a pri montáži som mala doplatiť zvyšok peňazí. Volali mi, že majú dovolenku, ale okná mi namontujú po 7. januári 2011. Lenže nestalo sa tak ani vo februári. Keď som požiadala o vrátenie zálohy, dozvedela som sa, že firma je v konkurze a peniaze mi nevráti. Čo mám robiť? Som invidná dôchodkyňa a žijem len z penzie.

GABRIELA HREBÍČKOVÁ, HANDLOVÁ

Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (OZ) bol zhotoviteľ - vo vašom prípade firma Euro Jordán - povinný vykonať dielo podľa dohodnutých podmienok riadne a v dohod-

nutom čase. Vo všeobecnosti, ak po uzavretí zmluvy o diele sa zhotoviteľ dostane do omeškania, má objednávateľ právo trvať na plnení zmluvy a dodaní diela a domáhať sa plnenia žalobou, alebo podľa ustanovení § 642 ods. 2 OZ má možnosť od zmluvy odstúpiť, ak je zrejme, že diele nebude včas hotové alebo nebude vykonané riadne, a ak zhotoviteľ neurobí nápravu ani v poskytnutej lehote. Nakoľko právo odstúpiť od zmluvy podľa § 642 ods. 2 OZ porušenie zmluvy iba predpokladá, po tom, čo sa zhotoviteľ dostane reálne do omeškania, má objednávateľ právo od zmluvy odstúpiť podľa § 517 ods. 1 OZ, a to okamžite bez poskytnutia lehoty na plnenie práve z dôvodu reálneho omeškania zhotoviteľa. V otázke uvádzate, že ste požadovali o vrátenie zálohy, ale nie je zrejme, či ste od zmluvy aj odstúpili a kedy. Podstatné pre posúdenie vašich práv je vami uvádzaná skutočnosť, že na zhotoviteľa bol vyhlásený konkurz. Dňom vyhlásenia konkurzu začína platiť pre uplatnenie vašich zmluvných práv a povinností špeciálny režim, ktorý sa spravuje ustanoveniami zákona o konkurze a reštrukturalizácii (ZKR), pričom oprávnenie úpadcu (dlžníka) nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu a oprávnenie konať za úpadcu vo veciach týkajúcich sa tohto majetku prechádza na správcu, ktorý koná v mene

a na účet úpadcu. Poukazu- júc na to, že na firmu Euro Jordán bol vyhlásený konkurz (v mesiaci máj 2011), a vychádzajúc z predpokladu, že ste od predmetnej zmluvy neodstúpili ešte pred dňom vyhlásenia konkurzu, mohli ste od predmetnej zmluvy v rozsahu ešte navzájom nespĺnených záväzkov odstúpiť aj po vyhlásení konkurzu, ale svoje nároky z odstúpenia ste si v konkurze mohli uplatniť prihláškou len ako podmienenú pohľadávku (§ 45 ods. 3 ZKR) - Ak úpadca pred vyhlásením konkurzu uzatvoril zmluvu o vzájomnom plnení, ktorú úpadca ani druhá zmluvná strana v čase vyhlásenia konkurzu ešte nespĺnili alebo ktorú si navzájom splnili len čiastočne, správca, ako aj druhá zmluvná strana môžu od zmluvy v rozsahu ešte navzájom nespĺnených záväzkov odstúpiť; nároky druhej zmluvnej strany z odstúpenia od zmluvy však možno v konkurze uplatniť len prihláškou ako podmienenú pohľadávku. V platnom znení ku dňu vyhlásenia konkurzu).

Podmienenú pohľadávku ste si mali v konkurznom konaní uplatniť prihláškou, ale svoje práva si v konkurze môžete uplatňovať, až keď správci preukážete vznik podmienenej pohľadávky. Prihlášku spolu s prílohami ste mali podať v dvoch rovnopisoch správcovi na adresu jeho kancelárie a v jednom rovnopise na súd. Prihláška mala byť doručená správcovi aj súdu do 45 dní od vyhlásenia konkurzu, na prihlášku doručení po lehote alebo doručení v lehote len správcovi alebo len súdu sa v konkurze neprihliada. Vzhľadom na relatívnu náročnosť je vhodné sa s vyplnením prihlášky vždy obrátiť na odborníka (advokáta), nakoľko ak prihláška zákonom ustanovené formálne náležitosti a údaje neobsahuje, v konkurze sa na ňu neprihliada. Na záver upozorňujeme, že uvedený režim prihlasovania pohľadávok sa vzťahuje len na konkurzy vyhlásené do konca roku 2011, pričom pre nové konkurzy už platí upravený (a zjednodušený) režim stanovený novelou ZKR účinnou od januára 2012.

ODPOVEDE VYPRACOVAL TÍM PRÁVNÍKOV ADVOKÁTSKEJ KANCELÁRIE HKP LEGAL, S. R. O. V ZLOŽENÍ MGR. PETER KUBOVIC, MGR. JANA RÖZOVÁ A MGR. FEDOR ŠROBAR